

скрыгаючы, прысунуўся на станцыю таварны поезд. Увайшоў кандуктар і сеўшы за стол, лыпнуў у вокал раз-другі чырвонымі заспанымі вачамі і заснуў. Поезд, крыху пастаяўшы, павалокся далей, а кандуктар усё ешчэ хроп, падсьвітываючы, ды кудактаючы час ад часу, як асіпшая курыца. Прачнуўся ён, праўда, скоры, але поезда ўжо не дагнаў, так і астаўся. І цяпер ешчэ дзіўлюся сам с сябе, чаму я не разбудзіў яго ў пару? Але тады нейкая злосць на яго захапіла мяне. Бо як жэ-ж! Сьпіць, як пшаніцу прадаўшы, а поезд ідзе ў Вільню. У Вільню! І зразу агарнула мяне такая жуда, такая страшэнная падпала ахвота адрачыся ўсяго, сесьці на гэты поезд і апынуцца паміж сваіх у Вільні, што птушкай, здаецца, перэляцеў бы туды! Не надоўга,—не: от так толькі,—на момэнт, глянуў бы на іх, сьціснуў бы моцна, шчыра, ды ізноў назад!.. Ужо ня холад, а цяпло нейкае ўдарыло на мяне... Выйшоў на двор; дождж стаў сьціхаць; небо—выпагаджывацца. Тым часам поезды часцей сталі падкэчываць да станцыі; але народу—прыезджаючых і адежджаючых зусім мала. І ня дзіва. Найбліжэйшае—вёрст восем мястэчка ад гэтай станцыі—Радашковічы; адтуль столькі-ж вёрст, колькі і ў Алехновічы да другой станцыі гэтай самай жалезнай дарогі—Радашковіч, дый туды праведзена шосса, дык каму-ж ахвота вытрэсаць духі, езьдзючы ў Алехновічы. З другой стараны Алехновіч—пад Вільню, станцыя Уша пры самым мястэчку Красным і туды не мало народу набіраецца, дык нашто і для каго ў гэтых Алехновічах недаўна вымуравалі аграмністы вакзал і ўлялюскалі на гэта тысячы рублёў, чараўнікоў-бы спытаць...

Ядвігін III.

Пяюць начлежнікі...

... Пяюць начлежнікі...

Стоў не разбярэш,—надта закацістая песня, але зірнеш, адкуль плыве яна, і ўбачыш чырвоны слуп с чорнай каронай пад лесам—гэта бгнішчэ начлежнікоў...

... Пяюць начлежнікі...

Зычная, маркотная песня лунае да неба, аж да зорак... Гэта стогн загнаннаго жыцьця, жальба кривавай працы, споведзь, доўгай нядолі, кананьне веры пад ударамі цяжкай крыўды...

... Пяюць начлежнікі...

Якая моцная падмога ідзе ад цябе, шчырая святая песня!.. Нудным і вясёлым часам ты загледаеш у нашы душы! Ты лечыш нашэ безпатольнае горэ, ты аблегчаеш нашу працу, ты абціраеш кроў і пот, даеш надзею і моц і, малюючы шэрае жыцьцё, цешыш надзеяй на лепшае. Чуе цябе душа наша і радуецца і лунае разам с табой да сьветлага неба...

... Пяюць начлежнікі...

Шчыры напевы іх і поўны задумы, як цёмнае небо, каторае нависло над імі; як белыя туманы над рэчкай атуляюць яны душу тваю і на клік гэтай песьні зьвіняць струны твайго сэрца, а ў вачах сьлёзы блішчаць...

... Пяюць начлежнікі...

С. Плаўнік.

Як дастаць пазычку пад залог збожа ?

У № 38 „Нашае Нівы“ мы пісалі, што можна даставаць пазычку ў банку пад залог збожа. Цяпер растлумачымо, як і што зделя гэтаго трэба рабіць.

Збожэ павінно пераховывацца ў беспэчным мейсцы і быць застрахаваным. Застрахаваць збожэ можна заўсёды у зямскага ці прыватнага страховага агента. Прасіць пазычкі могуць сельска-гаспадарскія хаўрусы і суполкі, крэдытныя таварыствы і другія дробныя коопэрацыі, а такжэ грамада сельскіх гаспадароў.

За тым, каб атрымаць пазычку, трэба звярнуцца ў найбліжэйшы адзел гасударственага банка. Селяне, каторыя маюць надзельную зямлю, могуць браць пазычку толькі хаўрусам—цэлай вёскай ці колькі вёсак разам. Пры гэтым павінны падаць перш-на-перш *умову*, ў каторай паказываецца, што ў такім-то гаду такога-то месяца і чысла столькі-то селян такой-то губэрні, павету, воласьці і села зрабілі умову, каб залажыць у гасударственным банку свае збожэ; пры гэтым паказываецца мейсцо, дзе ссыпано зярно. Хаўрус, селян, каторыя зрабілі такую умову, паручаецца кругавой парукай, што грошы,—пазычка і працэнты,—будуць акуратна заплачэны, што збожэ зберагуць у цэласьці і бяруць яго пад сваю апеку. Умова павінна быць зацьверджэна нотар'юсам або ў воласьці.

Напісаўшы умову, гаспадары выбіраюць с-паміж сябе аднаго чалавека, катораму выдаюць асобную *даверэннасьць*. У даверэннасьці гаворыцца: 1) што хаўруснікі упоўнамачываюць яго залажыць іх дабро на тэрмін і суму, якія будуць назначэны гасуд. банкам; 2) што ён, чалавек гэты, мае права выдаваць ад імені ўсяго хаўруса падпіскі, вэксалі і др. што патрэбна будзе пры закладзе збожа; 3) што давераюць яму страховаць збожэ, атрымываць грошы, рабіць атэрочкі і так далей.

Трэцім докумэнтам будзе *заверэньне валаснога праўлення* (удостовэрэньне), што ўсе хаўруснікі па закону маюць права браць пазычкі, пад судом і следствам не знаходзяцца, маюць гаспадаркі і збожэ (сколькі таго і другога—паказываецца на асобнай табліцы). На прыпадак, калі выдадуць пазычку, воласьць прыймае на сябе павіннасьць даглядаць цэласьці заложэнага дабра.